

Sygn. akt VIII U 439/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 grudnia 2015 roku

Sąd Okręgowy w Lublinie VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia SO Dorota Stańczyk

Protokolant - starszy sekretarz Justyna Nadolna

po rozpoznaniu w dniu 16 grudnia 2015 roku w Lublinie

sprawy H. W.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w L.

o prawo do renty rodzinnej

na skutek odwołania H. W.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w L.

z dnia 20 lutego 2015 roku znak (...)

zmienia zaskarżoną decyzję i ustala wnioskodawczyni H. W. prawo do renty rodzinnej po zmarłym w dniu(...)J. W. od dnia 1 stycznia 2015r.

Sygn. akt VIII U 439/15

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 20 lutego 2015 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. na podstawie art. 70 ust.3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2013 roku, poz. 1440, ze zmianami) odmówił H. W. prawa do renty rodzinnej po zmarłym w dniu(...) byłym mężu J. W.. W uzasadnieniu decyzji wskazano, że nie spełnia przesłanek do nabycia prawa do renty, gdyż w dacie śmierci nie było przez zmarłego dobrowolnie realizowane prawo do alimentów na rzecz wnioskodawczyni. Nie przedłożyła ona ani umowy, ani wyroku sądu potwierdzających fakt alimentacji przez byłego męża (decyzja. 35 a.r.)

W dniu 19 marca 2015 roku H. W. wniosła odwołanie od decyzji , wnosząc o jej zmianę i przyznanie jej prawa do renty rodzinnej. W uzasadnieniu podniosła, że zmarły był mąż do końca życia dobrowolnie realizował ciężący na nim obowiązek alimentacyjny, dostarczając jej środki pieniężne w wysokości minimum 500 zł miesięcznie. Skarżąca powołała się także na treść wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13.05.2014r., z którego wynika, że również dobrowolne realizowanie obowiązku alimentacyjnego powinno być uwzględniane przy ustaleniu prawa do renty rodzinnej (k. 2-6 a.s.).

Organ rentowy w odpowiedzi na odwołanie wniósł o jego oddalenie, podnosząc argumentację jak w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji. Ponadto podniósł, że wyrok Trybunału Konstytucyjnego , na który się powołuje wnioskodawczyni nie ma do niej zastosowania , gdyż nie wyegzekwowała ona skutecznie prawa do alimentów od zmarłego byłego męża (k. 14-15 a.s.).

Sąd Okręgowy w Lublinie ustalił i zważył, co następuje:

Odwołanie jest zasadne i zasługuje na uwzględnienie.

Wnioskodawczyni H. W. urodziła się w dniu (...) W dniu 12.04.1980r. zawarła związek małżeński z J. W.. Małżonkowie wraz z dziećmi – M., M. i M. zamieszkiwali w mieszkaniu w Ł. o powierzchni ok. 50 m kwadratowych. Wyrokiem z dnia 27.12.2001r. ich małżeństwo zostało rozwiązane bez orzekania o winie stron. Wykonanie władzy rodzicielskiej nad małoletnim synem M. powierzono obojgu rodzicom (wyrok, k. 27 a.r.).Przyczyną rozstania się małżonków były choroby wnioskodawczyni -(...) oraz konflikty powstałe na tle tych chorób (zeznania wnioskodawczyni,k.24v,41,56v.). H. W. nie występowała na drogę sądową o ustalenie dla niej ani dla dzieci (poza synem M., który miał zasądzone alimenty w wyroku orzekającym rozwód w wys. 420 zł miesięcznie) alimentów od byłego męża, gdyż cały czas, aż do śmierci, regularnie, co miesiąc wykonywał wobec niej i dzieci dobrowolnie obowiązek alimentacyjny. Wynikał on z faktu, że wnioskodawczyni znajdowała się w niedostatku, była schorowana, nie pracowała zawodowo od 2005 r. korzystając z długotrwałych zwolnień lekarskich (wykazy niezdolności do pracy, dokumentacja medyczna – a.r.,) i nie była w stanie samodzielnie utrzymać się , dokonać opłat na mieszkanie. Po rozwodzie J. W. wyprowadził się do swojej matki, do końca życia pracował zawodowo, otrzymywał wysokie wynagrodzenie. Wnioskodawczyni pomagała mu w opiece nad matką , byli małżonkowie nie byli ze sobą skłóceni. J. W. przysyłał jej co miesiąc pieniądze w formie przekazów pieniężnych bądź dawał je do ręki, w wysokości 500-700 zł miesięcznie. Do 2005r H. W. pracowała zawodowo w Zakładach (...) w Ł., nie uzyskiwała z tego tytułu wysokiego wynagrodzenia za pracę. Zaczęła się leczyć (...) od 2005r., korzystała wówczas z długotrwałych zwolnień lekarskich , co było powodem rozwiązania z nią stosunku pracy.

W okresie od 2008r. do chwili obecnej jest zarejestrowana w Powiatowym Urzędzie Pracy jako osoba bezrobotna. Kilkakrotnie, w tym również w okresie od 07.06.2011r. do 06.06.2012r. pobierała zasiłek dla bezrobotnych (zaświadczenia z P.U.P, k. 10,51 a.s.). W okresie od 2007r. do 2009r. oraz w 2012r. korzystała z pomocy finansowej(...)w Ł. . Decyzją z dnia 13.04.2015r. miała zaś przyznany zasiłek okresowy w kwocie 219,72 zł miesięcznie od 01.05.2015r. do 30.06.2015r.(zaświadczenia (...), k. 8,22,48 a.s.). H. W. orzeczeniem z dnia 18.11.2011r. została zaliczona do lekkiego stopnia niepełnosprawności do 30.11.2013r., orzeczeniem z dnia 03.02.2014r. przedłużono okres trwania tej niepełnosprawności do 28.02.2016r. (orzeczenia,k.7,11a.s.). Od 2005 r. H. W. leczy się (...).leczenie trwa do chwili obecnej (karty informacyjne leczenia szpitalnego - k.9,13 a.s., zeznania wnioskodawczyni - k.56 v., dokumentacja medyczna –a.r.) .

J. W. zmarł nagle, w dniu (...), w chwili jego śmierci dzieci były pełnoletnie, zaś wnioskodawczyni H. W. miała ukończone 50 lat .

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie wyżej wymienionych dowodów z dokumentów znajdujących się w aktach sprawy oraz aktach organy rentowego oraz na podstawie zeznań wnioskodawczyni (k. 41v.-42,56v.), zeznań świadków: M. G. (k.40v.), B. T. (k. 41),J. S. (k.40) i B. S. (k.40v.).Zeznania tych osób są ze sobą zbieżne i wzajemnie się uzupełniają co do istotnych dla sprawy okoliczności. Znajdują też potwierdzenie w dowodach z dokumentów.

Zgodnie z art. 70 ust.1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity: Dz. U z 2013 roku, poz. 1440) wdowa ma prawo do renty rodzinnej, jeżeli:

1)w chwili śmierci męża osiągnęła wiek 50 lat lub była niezdolna do pracy albo

2)wychowuje co najmniej jedno z dzieci, wnuków lub rodzeństwa uprawnione do renty rodzinnej po zmarłym mężu, które nie osiągnęło 16 lat, a jeżeli kształci się w szkole - 18 lat życia, lub jeżeli sprawuje pieczę nad dzieckiem całkowicie niezdolnym do pracy oraz do samodzielnej egzystencji lub całkowicie niezdolnym do pracy, uprawnionym do renty rodzinnej.

Prawo do renty rodzinnej nabywa również wdowa, która osiągnęła wiek 50 lat lub stała się niezdolna do pracy po śmierci męża, nie później jednak niż w ciągu 5 lat od jego śmierci lub od zaprzestania wychowywania osób wymienionych w ust. 1 pkt 2.(ust.2)

Zgodnie zaś z art.70 ust 3 małżonka rozwiedziona lub wdowa, która do dnia śmierci męża nie pozostawała z nim we wspólności małżeńskiej, ma prawo do renty rodzinnej, jeżeli oprócz spełnienia warunków określonych w ust. 1 lub 2 miała w dniu śmierci męża prawo do alimentów z jego strony ustalone wyrokiem lub ugodą sądową.

Nie jest sporne w sprawie, że, poza brakiem przesłanki polegającej na ustalonych sądownie lub w formie ugody alimentów , wnioskodawczyni spełnia pozostałe przesłanki do nabycia renty rodzinnej (oświadczenie pełnomocnika ZUS,k.41v.).

Zgodnie z treścią art. 60 § 1 k.r.o małżonek rozwiedziony, który nie został uznany za wyłącznie winnego rozkładu pożycia i który znajduje się w niedostatku, może żądać od drugiego małżonka rozwiedzonego dostarczania środków utrzymania w zakresie odpowiadającym usprawiedliwionym potrzebom uprawnionego oraz możliwościom zarobkowym i majątkowym zobowiązanego. Nie budzi , w ocenie Sądu, wątpliwości fakt, iż w dniu śmierci byłego męża H. W. miała ustalone, na mocy ustnego porozumienia, prawo do alimentów. Okoliczność ta wystarcza do przyznania jej prawa do renty rodzinnej. Jak wynika bowiem z wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 maja 2014 r. (sygn. akt SK 61/13; OTK-A 2014/5/52, Dz. U. 2014/683) art. 70 ust. 3 ustawy emerytalnej w zakresie, w jakim uprawnienie małżonki rozwiedzonej do uzyskania renty rodzinnej uzależnia od wymogu posiadania w dniu śmierci męża prawa do alimentów z jego strony, ustalonych wyłącznie wyrokiem lub ugodą sądową, jest niezgodny z art. 67 ust. 1 w związku z art. 32 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Mając na uwadze spoczywający na państwie z mocy art. 71 Konstytucji RP obowiązek ochrony rodziny i opieki nad nią, należy dojść do wniosku, iż ustawodawca winien dla dobra rodziny promować zachowania byłych małżonków, którzy wzajemne roszczenia alimentacyjne starają się zaspokoić dobrowolnie i ugodowo, a nie na drodze sądowej. Orzeczenie sądu w sprawie o alimenty nie kreuje więc tego obowiązku, lecz konkretyzuje go, wskazując strony stosunku alimentacyjno-prawnego, jego zakres i sposób realizacji (tak M. Andrzejewski, komentarz do art. 128, (w:) Kodeks rodzinny i opiekuńczy. Komentarz, red. H. Dolecki, T. Sokołowski, Warszawa 2010, s. 731). Obowiązek alimentacyjny między rozwiedzionymi małżonkami, o którym mowa w art. 60 § 1 i 2 k.r.o. winien być w pierwszej kolejności realizowany dobrowolnie, bez potrzeby występowania na drogę sądową. Powstaje on bowiem ex lege, w razie zaistnienia wskazanych tam przesłanek. Jak stwierdził Trybunał Konstytucyjny w wyroku z 29 marca 2012 r. (K 27/08; OTK ZU nr 3/A/2012, poz. 27), sądowe ustalenie alimentów powinno należeć do ostateczności.

Z punktu widzenia prawa do renty rodzinnej, nie ma przy tym znaczenia, czy wysokość alimentów mieści się w granicach wynikających z art. 60 § 1 k.r.o. Prawo do tej renty powiązane zostało bowiem w treści art. 70 ust. 3 ustawy emerytalnej z samym obowiązkiem alimentacyjnym, a nie z zakresem jego realizacji (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 16.09.2015r.,III AUa 987/15).

Reasumując, w ocenie Sądu Okręgowego, wnioskodawczyni znajdowała się w niedostatku, zarówno po rozwodzie, jak i później, również w dacie śmierci byłego męża, pobierała w dacie śmierci J. W. zasiłek dla bezrobotnych w wysokości 670 zł miesięcznie. Do chwili obecnej pozostaje w niedostatku, nadal leczy się z powodu (...). Nie pracuje od wielu lat z uwagi na stan zdrowia, ma od lat ustalony lekki stopień niepełnosprawności. Jej były mąż osiągał zaś wysokie dochody z tytułu wynagrodzenia za pracę, nie dziwi więc fakt, że dobrowolnie łożył na utrzymanie byłej żony i dzieci. (vide a.e. J. W. ,). Należy uznać, że H. W. otrzymywała od zmarłego w dniu(...) (...)alimenty, na mocy porozumienia stron oraz ,że skutecznie wyegzekwowała przysługujące jej prawo do alimentów. Małżonkowie rozwiedzeni, którzy w drodze zgodnego porozumienia ustalają sposób realizacji obowiązku alimentacyjnego, ciężącego na jednym z nich względem drugiego, nie mogą ponosić ujemnych następstw w postaci nierównego traktowania w zakresie prawa do renty rodzinnej w porównaniu z osobami, które kwestie wzajemnej alimentacji ustaliły w wyroku lub ugodzie sądowej.

Z powyższych względów, na podstawie powołanych przepisów oraz art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., Sąd Okręgowy orzekł jak w sentencji wyroku.